

ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐԹԵՐՈՐԴԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խորագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւններէ համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

Le journal arménien «MSCHAK» est mis gratuitement à la disposition des visiteurs de l'Exposition Universelle de 1889 à Paris, au bureau des Renseignements Commerciaux, à la Section des Colonies françaises, Esplanade des Invalides.

ԲՈՎԱՆԳՎՈՒԹԻՒՆ

Շվեյցարիայի դերը միջազգային կեանքի մէջ. — Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Բագրեւոր. Նամակ Եկատերինօզարեց. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Խառնակ և Ֆրանսիա. Արտաքին լուրեր. — ՀՆՈՒՍԳԻՆՆԵՐ. — ՕՍԵՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Վարդապետ յետև.

ՇՎԷՅՍԱՐԻԱՅԻ ԴԵՐԸ ՄԻՋԱԶԳՎՈՒՄԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՄԵՋ

Փորձել շվեյցարական հանրապետութիւնը հասարակական շատ հարցերում հանդիսանում է որպէս ամենաառաջադէմ երկրներից մին Ներքինում, իսկ շատ հարցերում էլ որպէս ամենաառաջադէմ:

Ինչ ուզում են ասեն, բայց փորձել Շվեյցարիան Ներքինում այժմ դոյութիւն ունեցող բազմաթիւ հասարակական-բարոյական միջազգային հարցերի յարուցիչն ու հաստատութիւններն իրագործելուն նախաձեռնութիւն է տուել:

Շվեյցարիան առաջինն էր, որ նախաձեռնութիւն տուեց խաղաղութեան միջազգային կոնգրեսներին, առաջարկելով բոլոր պետութիւններին զինաթափ լինել: Շվեյցարիայի նախաձեռնութեանն է պարտական Ներքինում այն գեղեցիկ մարդասեր միջազգային հաստատութեամբ, որը կրում է «Կարմիր խաչի» ընկերութեան անունը: Եւ մինչև հիմա ընկերութեան կենտրոնական բաժինը գտնուում է Ժընևիում: Առ ժամանակ համարելով պատերազմը մի անխուսափելի չարիք, յիշեալ ընկերութեան նպատակն է գոնե, որքան հնար է մարդասեր դարձնել պատերազմի պէս ինքն ըստ ինքեան անմարդասեր գործը: Պատե-

րազմը մարդկային ամենասարսափելի ազէտ համարելով Շվեյցարիայի նախաձեռնութեամբ հիմնված և ժընևյ թաղաքում իր կենտրոնն ունեցող «Կարմիր խաչի» միջազգային ընկերութիւնը պարտաւորեցնում է Ներքինում վարելիս ամենամեծ խնամքով հոգալ հիւանդ և վերաւորված զինուորների մասին, պարտաւորեցնում է ամեն երկրի գորաբանակներին մարդասեր կերպով վերաբերվել զէպի թշնամու բանակի զերիները, զէպի թշնամու հիւանդ ու վիրաւորված զինուորները, վերջապէս ճակատամարտից դուրս, երկիրը դրաւելիս, խաղաղ ազգաբնակչութեան հետ շփվելիս պարտաւորեցնում է պատերազմող կողմերին ամենամարդասեր կերպով վարվել թշնամու երկրի խաղաղ բազաբացիներէ հետ:

Եւ երբ վերջին Ֆրանսո-գերմանական պատերազմի ժամանակ «Կարմիր խաչի» միջազգային ընկերութեան ժընևյ ընկերութիւնը նախկին բաժինը տեղեկացաւ, որ գերմանական զօրքը անասելի բարբարոսութիւններ էր գործում Ֆրանսիական երկիրը գրաւելիս այրելով խաղաղ ազգաբնակչութեան բնակարանները, սպանելով կանանց ու մանուկներին, «Կարմիր խաչի» ընկերութիւնը Շվեյցարիայի կառավարութեան միջնորդութեամբ ազգու կերպով բողոքեց գերմանական զօրքերի վայրենի, տան և ինտերրորդ դարձ մարդասիրական ոգուն արտաբերող վարմունքի դէմ, զիմելով Ներքինական բոլոր պետութիւններին շրջաբերական բողոքագրիւններով: Եւ Շվեյցարիան հասաւ իր նպատակին. նրա ձայնը լսելի եղաւ, — և Ներքինական սկսեց աւելի մեծ ուշադրութիւն դարձնել գերմանական զօրքի իւրաքանչիւր արած ջարդի, զպակով իր զիպլոմատական առաջարկութիւնների միջոցով գերմանական զօրքի դատապարտելի վարմունքը Ֆրանսիական խաղաղ ազգաբնակչութեան հետ: «Կարմիր խաչի» ընկերութեան շվեյցարական կենտրոնական վարչութիւնը այնտեղ հասաւ, որ համարձակութիւն ունեցաւ սպառնալ գերմանիային թէ կարողաքի նրան յիշեալ միջազգային ընկերակցութեան մասնակցելուց, եթէ նա չը զսպի իր զօրքերի կրքերն ու վայրենութիւնը Ֆրանսիացիներին հետ ունեցած պատերազմի ժամանակ:

Այժմ նորից փորձել Շվեյցարիան է, որ հանդէս է գալիս մի վերին աստիճանի մարդասեր և օգտուէա միջազգային ժամանակակից առաջարկութեամբ. նա առաջարկում է Ներքինական գումարի մի միջազգային կօնգրէս բանաւորական խնդրերը բոլոր երկրներում կանոնաւորելու և բանաւորական աշխատանքի վերաբերմամբ մի նոր օրէնսդրութիւն մշակելու համար:

Եւ Շվեյցարիան կատարեալ իրաւունք ունի դիմելու Ներքինական այդ տեսակ առաջարկութեամբ, քանի որ ինքն վաղուց է արդէն մշակած ունի և գործադրում է իր բանաւորների վերաբերմամբ բոլոր Ներքինական երկրներին ամենակատարեալ, ամենամարդասիրական, ամենասարգար և ամենաառաջադէմ օրէնքները:

Այդ փորձը — ոչ Ֆրանսիայի, ոչ Գերմանիայի, ոչ Բելգիայի, ոչ էլ նոյն իսկ Անգլիայի բանաւորական աշխատանքին վերաբերեալ օրէնսդրութիւնը չի համեմատվի շվեյցարական օրէնսդրութեան հետ: Կաշխատանքը այստեղ կարճատեւ կերպով ծանօթացնել մեր ընթերցողներին շվեյցարական բանաւորական աշխատանքին վերաբերեալ օրէնսդրութեան էական կէտերի հետ:

Փորձել Շվեյցարիան, որը իր հասարակական կեանքի շատ տեսակետներից կարող է օրինակելի երկիր համարվել նոյն իսկ Ներքինական մեծ պետութիւնների համար, ներկայացնում է մեզ և իր գործարանական օրէնսդրութեան մէջ այնպիսի զովելի առանձնայատկութիւններ, որոնց դեռ ևս չը կարողացան իրանց սեփականել Ներքինական միւս ազգերը: Մինչև 1874 թիւը բանաւորական աշխատանքը կանոնաւորելու գործը պատկանում էր բացառապէս կանտոնների իշխանութիւններին: Գրեա 1815 թիւն Յիւրիկ և Տուրգուա կանտոնները հրատարակեցին առաջին կանտոնային օրէնքները, որոնց նպատակն էր բարձրել բանաւորների դրութիւնը և կանոնաւորել նրանց աշխատանքը: Ապա 60-ական և 70-ական թիւականներում, երկրի արդիւնադրութեան անշափ զարգացման պատճառով՝ Գլարուս, Բագէյ, Սէն-Գալլէն և Տուրգուա կանտոնները հրատարակեցին բանաւորների պաշտպանող այնպիսի օրէնքներ, որոնց կարող էր նախանձել նոյն իսկ առաջադէմ Անգլիան: Այդ բոլոր կանտո-

նային ջոկ ջոկ օրէնսդրութիւնները հիմք դրեցին 1877 թիւն շվեյցարական գործարանական ընդհանուր, զաշխատանքի օրէնսդրութեան, որը ամեն կողմից միւս պետութիւնների նոյնանման օրէնսդրութիւններից անհամեմատ աւելի առաջադէմ և կատարեալ է: Այդ օրէնսդրութեան գործութեամբ աղամարդը կարող է աշխատել օրական միմիայն 11 ժամ, իսկ շաբաթ օրերը 10 ժամ: Բոլոր Ներքինական պետութիւններից միայն Աւստրո-Ունգարիան մի քանի տարի օրանից առաջ, այն է 1885 թիւն ընդունեց աշխատանքի այդ ժամանակամիջոցը, այն ինչ Ֆրանսիայում բանաւորի օրական աշխատանքի համար սահմանված ժամանակամիջոցը 12 ժամ է, իսկ շատ անգամ Ֆրանսիայում դրանից էլ աւելի են աշխատեցնում բանաւորներին թէ գործարաններում և թէ հանրաւոր մէջ: Շվեյցարական օրէնքի հիման վրա կանայք չը պէտք է բանեն ոչ զիշխները, ոչ էլ կիրակի օրերը. նրանց արդելված է աշխատել 2 շաբաթ երեկայ բերելուց առաջ և 6 շաբաթ երեկայ բերելուց յետոյ, նրանք չը պէտք է մասնակցեն մեքենաներ մաքրելու գործում: Մանուկներին մինչև 14 տարեկան հասակը կատարելապէս արդելվում է բանել գործարաններում և միայն 16 տարեկան պատանիները կարող են սկսել բանաւորական աշխատանքը և նրանց համար որոշված է աշխատանքի ժամերի օրական չափը: Այդ օրէնսդրութիւնը ամփոփում է իր մէջ և բանաւորների դատարանի պարտադիր ուսման մասին կարգադրութիւնները, նմանապէս բանաւորների կեանքը պաշտպանող կանոնադրութիւնը, և այլն:

Այժմ Շվեյցարիան դիտարկութիւն ունենալով գումարի բանաւորական խնդրի վերաբերմամբ միջազգային կոնգրէս, զիմել է շրջաբերականներով բոլոր Ներքինական պետութիւններին, կոնգրէսի պրոգրամի մէջ մտցնելով հետևեալ էական կէտերը. կանտոնաւորել բանաւորների աշխատանքը հաստատ օրէնսդրութեամբ, բարձրել բանաւորների կացութիւնը, վերացնել կիրակեայ և զիշխարային աշխատանքը, որոշել հասակը, որից առաջ անչափահաս բանաւորն չը պէտք է թոյլատրվի բանել գործարաններում, արհեստանոցներում և հանրաւորում, մի յայտնի չափով սահմանափակել կանանց

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՎԱՐԱԳՈՅՐԻ ՅԵՏԵԻ

Այդ տեսակ սկզբունքից զուրկ, և նեղ կուսակցական հաշիւների վրա հիմնած քաղաքործութիւնները դուրսէ մասամբ մոռացվելին, եթէ առիթ չը դառնային վերջին ընդհանուր ժողովում բառի բուն նշանակութեամբ սկանդալներ առաջ բերելուն:

Նախորդ երկու ժողովների ժամանակ ընտրված էին, թիւ բացառութեամբ, մշակականների կանոնադրութիւնները, կամ աւելի լաւ է ասած, այնպիսի կանոնադրութիւններ, որոնք իրաւունք ունէին ընտրվելու իրանց արժանաւոր յատկութիւնների համար:

Այդ ընտրութիւնը բուսական էր, որ ընտրաձեռնողները կուսակցութեան հակառակորդները իրանց համար (կեանքի և մահու) խնդիր չիւնէին այն թէ ի՞նչ կը լինէին խմբագրական մասնաժողովի մնացած երկու անդամները, և վարչութեան ատենադպիրը:

«Արձագանքակներ» մի որոշ մասը, և Արշաակաւանի խմբին պատկանողները, քաջ զինէին, որ այդ երկու ընտրվելի անդամներին ինչ տեսակ մարդ լինելը շատ մեծ ազդեցութիւն կարող է անել ապագայում ամեն տեսակէտից և այդ պատճառով՝ ոտի տակ տալով ամեն բան, աշխատում

էին ընտրել այնպիսի անձինք, որոնք իրանց խմբին պատկանէին, կամ աւելի լաւ է ասել, որոնք հակառակ լինէին արդէն ընտրված յայտնի կանոնադրութիւններին: Զարմանալի չէ ուրեմն, որ սպարիլի 14-ից մինչև մայիսի 5-ը, այսինքն մինչև երբորդ ժողովի օրը, Թիֆլիսի մութ անկիւններում, և աւելի մութ մարդկանց շրջաններից անդամներ էին հաւաքվում, որ դան և ձայն տան:

Առանց մարգարէ լինելու կարելի էր գուշակել, որ երբորդ ընդհանուր ժողովը, ուր պէտք է որոշվէր կուսակցական օգով կուսակցական լինելու կամ չը լինելը՝ կարող է ոչ թէ միայն վերին աստիճանի ազմկալից լինել, այլ նոյն իսկ ամեն տեսակ խառնաշփոթութիւնների վայր կը դառնայ, եթէ մասնաւոր նախագահը թող շարժվի:

Այդ երբորդ, մայիսի 5-ի ժողովը, աւելի բազմամարդ էր, քան նախորդները: Հանդիսատես երկու սեռի հասարակութիւնը անազն քանակութեամբ խռոված էր վերնատանը: Ընկերութեան անդամներ էին գրվել նոյն իսկ մի քանի օրերը:

Ժողովը բացվելուց յետոյ ընդհանուր ժողովի նախագահը կրկին պ. Յ. Տիգրանեան ընտրվեց, որին նախագահական ակտով վրա բազմեցնողները կարծում էինք, թէ նա համեմատաբար աւելի փորձված կը լինի նախորդ ժողովներից յետոյ: Սակայն հակառակը դուրս եկաւ: Այդ օրը պ. նախագահը մի շարք, մէկը միւսից աւելի խոշոր

սխալներ արեց, իսկ ժողովականների մի որոշ խմբի առաջ բերած անկարգութիւնները ստեղծեցին մի ամբողջ սկանդալ:

Պ. նախագահը հէնց առաջին քայլից չօգտվեց իր իրաւունքից, թող տալով որ վարչութեան ատենապետը մի քանի կցկուտը տեղեկութիւններ հաղորդելով ընկերութեան խառն ի խուռն գործերի մասին, ներքողներ կարբայ նախկին ընած վարչութեան քարտուղարին, որի անունը մի քանի քայլից յետոյ տուիլ վրա դրվեց՝ նորից ընտրվելու համար: — Գովել մի մարդու, որը պէտք է թուէարկվի, — ինչպէս երևում է, թէ ընդհանուր ժողովի նախագահի և թէ վարչութեան ատենապետի կարծիքով՝ ժողովի վրա ձեռնում գործ գնել չէ նշանակում... Գուցէ դա էլ ժողովի յատկանիշներիցն էր...

Սկսվեցան ընտրութիւնները, և զրա հետ միասին ազմուկներ և տղի ցոյցեր: Սակայն բոլոր տղիքութիւններին և անվայել գործողութիւններին պատկը այն էր, որ թուէարկութեան մէջ մեծ անկանոնութիւն էր տեղի ունեցել, կամ ուրիշ խօսքով՝ ասած՝ տուգինի սև ու սպիտակ զինտակների դուռները հաւասար չէին...

Այդ բանը բուսական տալ չէր կարելի: Հարց դրվեց, թէ պէտք է պարզ և այդ անկանոնութիւնը, կամ ինչպէս պ. նախագահն ասեց, այդ բարբառ բանի պատճառները, որին վերջ է վերջը ժողովում դրոյվեց «կարգախախտութիւն»: անունը, նախագահի հրաւերի համաձայն:

Այդ արդէն բուսական էր ժողովի մի յայտնի խմբակին, որը առանց այն էլ փողոցային շվիցոններով միանգամայն անպատու էր ժողովը, անասելի աղմուկ բարձրացնելու, մոռանալով և պատկառանք և ամօթ:

Ժողովականներից մի քանիքը, մասնաւոր պ. Գաբրիէլ Միլլոյեանց, աշտուութեամբ պարբերելին, թէ ինչպէս է եղել, որ թուէ գցողներ մի և նոյն թիւն ունենալով, թուէ անպարտաւոր մէկում եղած սև և սպիտակ գնտակների թիւը 72 է, միւսում 75, երբորդում 74 և այլն: Volens, nolens մարդ դառն սրտով պէտք է համոզվէր, որ չազնիւ մարդիկ գնտակները մի տուգին մէջ գցելու փոխարէն, մի ուրիշ տուգին մէջ են գցել, և կամ թէ «բարեկամաբար» մէկ գնտակի տեղ երկու գնտակ են գցել...

Այդ խայտառակ երևոյթի վերաբերմամբ ծագած վիճարանութիւնների ժամանակ մի յայտնի խմբակի հերոսները սկսեցին անասելի գոռոց բարձրացնել, շվիցներ արձակել, և խանդարել ժողովի կարգը և խօսակցութիւնները:

Իսկ նախագահը այդ բոլորը տեսնում և լուռ էր, առանց մտածելու, որ պէտք է այդ խարդախութիւնը պատժել. կամ գուցէ նա համեմատել էր պ. Ֆիլիպոս Վարդանեանի այն կարծիքի հետ, թէ ընտրութիւնը սխալապէս է, և այդպիսի սխալները կարող է պատահել:

Այդ միջոցին հայոց ինտելիկենցիայի ներկայացուցիչներից կազմված ժողովում տիրում էր

աշխատանքի օրական ժամանակամիջոցը և այլն:

Վերջապէս լրագրները հաղորդում են, որ յիշեալ միջազգային կոնգրէսում Շվէյցարիան կառավարի մտցնել բանտարական աշխատանքը կանոնաւորող միջազգային օրէնսդրութեան մէջ և հետեւեալ կէտք պարտաւորեցնել կապիտալը կարողութեան չափ ընկերակցել իր հետ աշխատանքը, իր արդիւնաբերութիւնը ստացած ահագին շահի մի որոշ բաժին տարեկան զիվիզէնը ձևով յատկացնելով իւրաքանչիւր ֆարքիսը աշխատող բանտարկներին Այդպիսով բանտը չի լինի միւսին վարձկան, այլ ֆարքիսը բանտարկներին ընկերութիւնը, միասին վերցրած, կը համարվի կապիտալը ընկերակցի, ստանալով իւրաքանչիւր տարեայ վերջը մի որոշ զիվիզէնը, մի որոշ շահ՝ գործարարի արդիւնաբերութեան տարեկան օգուտներին: Մի խօսքով երբ որ կապիտալիստը սակեւ օգուտ կունենայ բանտարկներ ընկերութիւնը, բացի իւրաքանչիւր բանտարկի սովորական վարձից, աւելի շահ կը ստանայ, իսկ երբ ինքն կապիտալիստը պակաս կը ստանայ, բանտարկներն էլ աւելի պակաս զիվիզէնը կը յատկացվի:

Դրա համար հարկաւոր կը լինի, ի հարկէ, գլուխ բերել կապիտալի և բանտարկան ընկերութեան մէջ փոխադարձ համաբարձ լինելը և երկուսի մէջ փոխադարձ կոնտրոլ, փոխադարձ վերահսկողութիւն, արդիւնաբերութիւնից ստացած տարեկան գումար արդիւնքի մասին:

Ինչպէս երևում է բանտարկան աշխատանքը կանոնաւորելու և այդ աշխատանքի վերաբերմամբ նոր օրէնսդրութիւնը մշակելու համար Շվէյցարիայի կողմից առաջարկած միջազգային կոնգրէսին մասնակցելու համաձայնութիւնը տուել են արդէն եւրոպական մի քանի երկիրներ, ինչպէս օրինակ՝ Գերմանիան և Աւստրիան, Յունիայի է, ի հարկէ, որ այդ կոնգրէսին մասնակցելին և եւրոպական բոլոր մնացած պետութիւններին ներկայացուցին ինքնին էր:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԹՅ

Մայիսի 7-ին

Ամիս 21-ին լրանում է Վարդապետական ընկերութեան քաննչդատանակը: Վճռված է այդ օրը հանդիսարան կերպով տնել: Տնին նրա խորհով է մասնակցելու պ. կարա-Մուրզայի խումբը: Վերջինը այս առիթով մեծագործ և հասցրած է իր խումբը մինչև 150 հոգու, որի կէտք կազմում են իրական սեռին պատկանողները: Երգեցողութեանը կը մասնակցի և տեղիս շնորհ և բարձրատար:

Բարկունեան խառնակութիւն: Խօսույին լսող չը կար: Տիրում էր ազմուկ և շիտ: Կողմնակի ահագին բազմութիւնը ապշած էր մնացել ժողովի մէջ արեղ զաւթ աչքն և բիտ...

Աւելի տանել այդ բոլորը անկարելի էր: Ժողովականներից մէկը (իմ նւաստութիւնը) դիմելով պ. նախագահին առեց. Քննչայ եղողներին մի քանիսը նպատակ են դրել իրանց՝ խանգարել ժողովի պարագլուխները շլջիցներով և ծափահարութիւններով. դա պատել չէ բերում ժողովին: Այդ պատելը չէ բերում: Խօսքերը միանգամայն ահագին ազմուկ առաջ բերեցին այն մի որոշ տեսակի մարդկանց կողմից, որոնց ձեռնաստու էր խանգարել ժողովի կարը, և պ. նախագահն էլ, փոխանակ վերջ տալու փողոցին յատուկ չվիզիցներին, ինքն էլ սկսեց կրկնել թէ պատել չէ բերում: Խօսքերը անպատուութիւն է ժողովի համար, և իր ասածն աւարտեց յայտնելով, որ այդ խօսքերը արտասանող ժողովականին զրկում է խօսելու իրաւունքից:

Տարաբազաբար նախագահ պ. Տիգրանեան սխալ էր հասկացել թէ ինչ է ժողովի պատելը և թէ որոնք են իր իրաւունքները:

Ոչ մի տեղ լսված չէ, որ անպատուութիւն համարվի ժողովի համար այն, որ մէկը ցանկանալով վերջ տալ միայն փողոցային յատուկ ցոյցներին և դուռում գոչումներին, առաջարկում է կարգի հրաւիրել անկարողութիւն անողներին և այդպիսով պաշտպանել ժողովը այն

կան խումբը), որի դոյութեան մասին մինչև այսօր չատեղը տեղեկութիւն չունենին: Խումբը բաղկացած է սիրող հայ երաժիշտներից, որոնց առաջնորդում է պ. Մխիթարեանց: Այդ խումբը մտա երկու տարի է, որ գոյութիւն ունի և տանում է իր գործը լուռ ու մունջ: Նրա նպատակներինց մէկն է կանոնաւոր երաժշտական խմբի միջոցով տարածել սէր դէպի երաժշտութիւնը: Առ այժմ նա երկան է զաւրս գանտըն բարեգործական նպատակով արվող պարահանդէսների ժամանակ, բայց անշուշտ ժամանակի ընթացքում, երբ բաւական կը փորձվի և կը կազմակերպվի, մի ուրիշ կերպ կը ներկայանայ հասարակութեան: Ցանկալի կը լինէր, որ այդ երկու հայկական խմբերը միասին այդ համարվելի ասպարիզում գործելու համար, քանի որ երկուսի նպատակն էլ մի է՝ Այդ ձևով նրանք աւելի շուտով և հեշտութեամբ կը հասնեն իրանց նպատակին:

Վարդապետական ընկերութեան քաննչդատմակի հանդէսը պիտի կատարվի ընկերութեան աղբատանից շինութեան մէջ:

Հայ սիրողները, մասնակցութեամբ դերասան պ. Պետրոսեանցին (Օրդարութեանցի) ի պատիւ Վարդապետական ընկերութեան, ամիս 22-ին կը ներկայացնեն «Լինտի նշմուկը»: Պ. Պետրոսեանց այստեղ Ֆորկապի խմբում է և աչքի ընկնող դերատաններից մէկն է: Նա արդէն իր խաղով գրաւել է այստեղի հայ հասարակութեան ուշադրութիւնը:

Երբէք թագուս այսքան դուարձութիւններ չէ հանդիպել, որքան այս վերջին երկու ամիսը: Զատիկից յետոյ անմիջապէս սկսել է իր մի շարք ներկայացումները Ֆորկապի խումբը, որի խաղերին հասարակութիւնը շատ սիրով է յաճախում: Իւր նպատակ է դրած գնում, բաւական չէ, որ գնում է անբովանդակ պիէտաներ, նոյն իսկ այնքան անխիղճ կերպով կը ճատում է, որ սչինչ չէ կարելի հակամարտ: Ինչ նպատակ ունի դնել այնպիսի պիէտաներ, որոնք չը պիտի ծառայեն ոչ ժողովրդի միտքը և ոչ էլ նրա ճաշակը դարձաներ: Այսպիսի դէպքերում մարդ ափսոսում է ոչ այնքան իր փողի, որքան իր կորցրած ժամանակի վրա:

Շուտով գալու է այստեղ մի քանի ներկայացումների համար ֆրանսիական խումբը. առաջին ներկայացումը նշանակված է ամիս 20-ին, բայց ամիսս, որ տեղերի գները մատչելի չեն հասարակ մասնկանացուներին), թմարութեան պատճառով:

Ամիս 6-ին տոնավաճառի հրապարակել վրա, ներկայութեամբ նահանգապետի, քաղաքապետի, նրա օգնականի և ժողովրդի բազմութեան կատարվեց մաղթանք, որից յետոյ յայտարարվեց, որ տոնավաճառը բացված է: Այս տարի տոնավաճառը տեղափոխվել է իր մշտական օրոշված տեղը, որ չինված են մի շարք քանից խառնութիւններ, որոնց մի մասն է վարձված, այն էլ

մարդկանց խառնուկ վարձուքից, որոնք պատել չեն բերում ժողովին:

Ոչ պարտնեք, սխալվում էք և չարաչար էք սխալվում. դա չէ ժողովին անպատուութիւնը ընդողը:

Ժողովին անպատուութիւն բերողը այն է, որ ղուէտարկութեան մէջ նախատեսած անկանոնութիւն է երևում, և նախագահը թող է տալիս, որ այդ անկանոնութիւնը, նոյն իսկ խարկախութիւնը անպատու մնայ, նոր ղուէտարկութիւն չը նշանակելով:

Ժողովին անպատուութիւն է բերում այն, որ մի անկայանի խարկախութիւն է ծածկելու համար գնում է մէկը, որ յանդգնում է մոլորեցնել միամտներին «չորացած ուղեղին» յատուկ այսպիսի սովետութիւններով, թէ «գնտակը այնպէս, ոչինչ, կարող էր մնալ օղի մէջ, օղի մէջ գնտակ կը մնար»:

Ժողովին անպատուութիւն է բերում այն, որ նախագահը չը դապնում ժողովի մէջ տեղի ունեցող փողոցային գործողութիւնները և ինքն էլ արհամարհելով ժողովի պատիւը, նախագահական արժուից, փոխանակ արդարում է ան և հանդես տալ թանկ օրինակ տալու, օղը թնդեցնում էր զանգալի անտեսելի զգոզողոցով, և իր վրալված ձայնի գոչումներով:

Ժողովին անպատուութիւն է բերում այն, որ պ. Տիգրանեան մի կողմից չօգտվելով իր արդարացի նախագահական իրաւունքներից՝ ժողովի

մեծ մասը տեղական վաճառականների ձեռքով Օտարականներ շատ քիչ կան. առում են, որ պիտի գան, շատերն են յայտնել ցանկութիւն: Այս տարվայ Վարդապետական մասին կարելի է կասկածել: Տոնավաճառը գնում է քաղաքից դուրս, կայարանի մօտ, ուր տարված է ձեռքարկ երկաթուղու գիծը, բայց չէ հասցրած մինչև տոնավաճառը, մինչև այդ տեղը դուռ մնում է մի փոքր տարածութիւն, որը ծածկված է աւաղի շերտերով և որը արդեւում է ազատ մանալուց: Լաւ կը լինէր, որ ուշադրութիւն դարձնեն սրա վրա և աշխատեն գիծը հասցնել մինչև այդ տեղը:

Վեր ձեռքաչ երկաթուղու վրա կարգ-կանօնը բացակայ է: Անարդի դէպքեր շատ են կրկնվում գնադուրների և կոնզուկտորների մէջ: Գրա պատճառը այն է, որ որոշ քանակութիւնից աւել են նստեցնում, ստանալով նախօրէն հարկաւոր վարձը, իսկ երբ որ սկսում են գնադուրները արտոյալ, այն ժամանակ սկսում են գնադուրների մի մասը ինքնին և ահա ինչպէս այդ պատճառով սկսվում են կռիւներ, թէ ինչու պէտք է փողը ստանալ, քանի որ մի փոքր ժամանակից յետոյ նորից պէտք է ինքնին և այսպիսի դէպքերում, ի հարկէ, գրկում է ոչ «աղան», այլ հասարակ դատակարարը:

Ամիս 7-ին պատարագից յետոյ կատարվեց հոգևաճակատ հանդուցեալ Բաֆիլի յիշատակին: Ներկայ էր մեծ բազմութիւն:

ՆԱՄԱԿ ԿԵՍԵՐԻՆՕՒՎՐԹ

Մայիսի 4-ին

Մայիսի 3-ին տեղիս հայ սիրողները, յօգուտ նորակառուց երկեսու դպրոցի, ներկայացրին քաղաքային պարտիզի ամբարտն թատրօնում մեր տաղանդաւոր դրամատուրգ Գ. Ստանուկեանցին հեղինակութեամբ «Բանդիված օջախ» և մի կասակերգութիւն ուսուցիչից թարգմանված «ՄՕՆԵ ԴՔԵ ՅՕ ՅՕՇԵՄ ԵՆՈՎՆՅՒՄ» վերնագրով: Հայ հասարակութեամբ լցվել էր թատրօնը: Առում են մօտ 500 թուրքի մուտք է եղել. ներկայացումը բաւական լաւ անցաւ:

Այստեղ լուր է տարածված, իբր թէ օգոստոս ամսի վերջերում տեղիս կապիտան դիմնազիւս պէտք է բողոքովին փակվի և նրա տեղը երկու նոր ուսուցիչներով կը բացվին:—մէկը արհեստագիտական, իսկ միւսը երկրագործական, չորսն չորս դասարաններով:

Անցեալ տարի ծխախոտի բերքը պէտքից աւելի շատ լինելու պատճառով ծխախոտը իր գնով չէր ծախվում, այսինքն պլանատորը՝ պուղը իրան 7 բուրբի արժեքանքը՝ սախված էր 5 բուրբով ծախել: Այս տարի պլանատորները վախենալով, որ չը լինի թէ ծխախոտը դարձնալ զին շուկայ, որից միայն վաշխատանքն են լինուցնում, իրանց հողերի վրա մեծ մասամբ գանդեցին լօբի և սիմիոնը, որոնց միտք ունեն

մէջ կարգ պահպանելու և հարցերը ձեռնարկելու համար, միս կողմից թող էր տալիս նախագահական իրաւազանցութիւն անելու, գրկելով ժողովի անդամին ձայնից, առանց նոյն իսկ նրան նախազուշայցնելու (եթէ մինչև անգամ մի քանիսը ներքին էր գործածում), նախագահական արժուի վրա բազմելով, նախագահը պէտք է իմանայ, որ նախ քան ժողովի այս և այն անդամին խօսքից գրկելը՝ երբք անգամ նրան նախազուշայցնում են, այլ ոչ թէ ուղղակի, քաղական վրդով մուտքից դրված գոչում են՝ շուրջ գրկված էր խօսելու իրաւունքից: Զարմանալի չէ ուրեմն որ այդ տեսակ անարդար և չը մտածած կարգադրութեանը պատասխան արվեց թէ՛ «այսպիսի հանգամանքներում խօսելը, մինչև անգամ անպատուութիւն եմ համարում»:

Վերջապէս ժողովի համար անպատուութիւն էին այն խառնաշփոթութիւնը, սկանդալները, փողոցին յատուկ դաժնալիւները և այն կամայականութիւնները, որոնց համբերել անկարող էր ժողովականների ահագին մեծամասնութիւնը, ուստի և մօտ 50 հողի թողեցին ժողովի դաշխեմ և հեռացան, այնպէս որ դաշխեմ մէջ մնացին մի յայտնի խումբ մարդիկ միայն, որոնց համար դուրս է ձեռնտու էր քիչ հոգ օվ տակ միջոց ունենալ անկանօնութիւն և նրա անկարգութեան իրաւունքները գլխավոր նպատակը անելու: Անկանօնութիւն չէ պատ ինչ է բերվել որ 26 հողաց բաղկացած ժողովում, նախահաշի

արտահանել դէպի Յունաստան և հարաւային Ֆրանսիա և, իրանց ասելով, աւելի կը շահվեն, քան թէ ծխախոտի բերքից:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Երևան, 5 մայիս

Չեր պատական «Մշակ» լրագրի № 48-ում կարդացի մի նամակ Երևանից Տ. ստորագրութեամբ, որի առիթով խնդրում եմ իմ սոյն երկտողին անկրկն չնորհել բարեհաճէք ձեր լրագրի մէջ: Պ. Տ. ի միջի այլոց բարեհաճում է իմ տեսչութեան տակ գտնված տեղիս ս. Գալիանեան հայոց օրիորդաց դպրոցի մասին զրել հետեւեալը. «Արդարութեանը պահանջում է շարդարացնել այդ վարչութեան (Գալիանեան դպրոցի) ծայրահեղ վարմունքը փող ստանալու մասին, այն է, որ նա ոչ մի ձրիակարծ սան չունի. ամենաչաբուրդ պէտք է վճարէ 5 բուրբի, և այն, որ դեռ ուսուցիչական տարին չէ վերջացած, դուրս է անում ծննդական վկայական չունեցող աշակերտութիւններին: Արդարութեան անուանով երգողներ յարաւորութիւնն է, ըստ մեզ, արդարութիւն սիրել ու գործել: Գալիանեան դպրոցը ունի այսօր 167 աշակերտութիւններ, որոնցից 21 հողի թուրքովին ձրի են ուսանում, իսկ 16 վճարում են վերջին կարգի թոշակ՝ տարեկան 5 բուրբի: Ծննդական վկայական պահանջվում է հողոր իշխանութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը ձեռն բերելով աշակերտութեան կանոնադրութեամբ ու հրամանով: Վարչութիւնն ոչ թէ ամիսներով, այլ և տարիներով ժամանակ է տալիս, յիշելով որ անշուշտ ձեռք բերին պահանջված վկայականները, բայց երբ տարիներ անցնելով, աշակերտութիւններ ծնողները կամ ազգականները չեն կամենում կատարել դպրոցական կանոնադրութեան պահանջը,— այն ժամանակ մնում է մի ուղարկել աշակերտութեան ծննդականի ետևից: Այս չէ նշանակում դուրս անել. ծննդականը

Իտալական անկախ հասարակական կարծիքը այդ երևույթի հետ հաշտվել, ի հարկէ, չէր կարող. և ահա թէ ինչու նա ամեն քայլից օգուտ է քաղում իր համակրութիւնը յայտնելու Ֆրանսիային: Կառավարութիւնը սպասում էր, որ Ֆրանսիական յեղափոխութեան հարեւրամեակի օրը և Պարիզի ցուցահանդիսի օրը իտալացիները մեծ ցոյցեր կը լինեն, — և այդ պատճառով ամեն տեղ հրաման էր ուղարկված զօրք պատրաստ պահել հաւանական անկարգութիւններէ և ցոյցերի առաջն առնելու համար:

Թէև այդ օրերում առանձին մեծ ցոյցեր չեղան, թէև այդ օրերում կարգը չը խանգարվեց, ինչպէս ինքը կառավարութիւնն էր սպասում, սակայն կառավարութեան արտասովոր միջոցները դիմելը անկասկած առելի կը բորբոքի հասարակական կարծիքը և առիթ կը տայ առելի բուռն կերպով արտայայտելու իր համակրութիւնը կամ հակակրութիւնը դէպի Ֆրանսիան և դէպի Գերմանիան:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— Պարիզից ապրիլի 30-ից հեռագրում են. «Այստեղի մամուլի ներկայացուցիչները խորին ցաւակցութիւն են յայտնում առաջ նշանաւոր գրող Շելլերին մահվան առիթով, յայտնելով որ նրա մահուամբ Ռուսաստանը կորցնում է ոչ թէ միայն մեծ գրողին, այլ և մի նշանաւոր քաղաքացուն: Այստեղի մամուլը և գրողները մտադիր են պսակ ուղարկել նրա գերեզմանի վրա դնելու համար:»

— Բերլինից հեռագրում են, որ հիւսիսային Գերմանիայի բանակները մէջ յուզմունքը ընդհանուր է դառնում:

— Հռոմից հեռագրում են, որ Աֆրիկայի ծախսերի համար որոշված գումարը զգալի կերպով փոքրացրած է:

— Լոնդոնից հեռագրում են, որ մտքերի յայտնի գաւազակոյ իրվինգ Բիչոյ պանկարծակի վախճանվել է Նիւ-Եորկում:

— Կաթովիները ժողովի մասին Հռոմից գրում են, որ կրիսպի պարլամենտի մէջ խօսելով այն միտքը յայտնեց, որ կաթովի հողերակառութեան ժողովները ոչինչ կապ չունեն և չեն ունեցել այն երկիրների կառավարութեան հետ, ուր կայացել են այդ ժողովները:

— Լոնդոնից հեռագրում են մայիսի 1/13-ից, որ լորդերի ժողովում լորդ Սալըսթրի յայտնեց, թէ ոչինչ տեղեկութիւն չը կայ թիւրքաց Հայաստանում կատարվող ճնշումների մասին: Սալըսթրի յայտնեց նայնպէս թէ Լոնդոնի թիւրքաց դեսպանը չէ հաւատում այդ լուրերին, սակայն կարծում է, որ հարստահարութիւններ կարող են կատարվել թափառական ջուրղերի ձեռքով, որոնք Պարսկաստանից անցնում են թիւրքաց սահմանները: Գնացանի խօսքերով թիւրքիան այդ մասին շատ ցաւում է, բայց պատժել չարագործներին չէ կարող, որովհետև թափառականները այդպիսի դէպքերում յետ են փախչում Պարսկաստան:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱՍՏԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲՈՒՌՆԻՄ, 8 մայիսի: Բանտերների պատգամաւորները մի վճիռ կայացրին, որի մէջ ցաւակցութիւն են յայտնում այն մասին, որ բանտերներից

կազմված յանձնաժողովը համակրութիւն չէ գտել հանքագործարանատէրերի դաշնակցութեան վարչութեան մէջ: Չը նայած վիճելով կայսրի գեղեցիկ և քաջալերող խօսքերին, եթէ մինչև երկու ամիս բանտերների պայմանները չեն զործադրվի, այն ժամանակ տեղի կունենայ նոր գործադուլ:

ՊԱՐԻՋ, 8 մայիսի: Լօմբարդիայում նորոգվեցան հողային անկարգութիւնները: Կորեատում տեղի ունեցաւ ընդհարում գիւղացիների և ժանդարմների մէջ, որի ժամանակ գիւղացիներից մէկը սպանվեց և երեքն էլ վիրաւորվեցան:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 մայիսի: Թագաժառանգ Յեսարովիչ նշանակված է Ֆլիզել-աղիւտանտ Նորին Կայսերական Մեծութեան:

ՄՍՍԿՎԱ, 9 մայիսի: Այսօր, ցերեկվայ 2 1/2 ժամին, Պարսից շահը հասաւ Մոսկվա. նրան դիմաւորեցին զենեքաւոր-նահանգապետը, զօրքի հրամանատարը, զենեքաւորները և քաղաքի ներկայացուցիչները: Քաղաքագլուխը ներկայացրեց Շահին՝ աղ ու հաց քանակագործ փայտեայ մատուցարանի վրա Շահը այսօր ճաշեց զենեքաւոր նահանգապետի մօտ և ներկայ կը լինի հանդիսաւոր ներկայացմանը, մեծ թատրոնում:

ԲԵՐԼԻՆ, 9 մայիսի: Իտալացի թագաւորը Ս. Գոտարի տունէլով անցնելով հասաւ չվէյցարական Գոշենէն կայարանը. նախաճաշիկի ժամանակ չվէյցարական դաշնակցութեան նախագահը ողջունեց թագաւորին և թագաժառանգին: Նախաճաշիկից յետոյ թագաւորը ճանապարհ ընկաւ Բազելի վրայով:

ՊԱՐԻՋ, 9 մայիսի: Ֆրանսիական լրագրիչները նախատեսում են, որ իտալական թագաւորի Բերլին գնալու միակ հետևանքը այն կը լինի իտալիայի համար, որ կը շատացվին իտալիայի, զինուորական ծախսերը:

ԱՌԷՆՎ, 9 մայիսի: Այստեղ ստացված հեռագրիցը հաղորդում են Մակէդոնիայում տեղի ունեցող անկարգութիւնների մասին, և հաւանական են համարում աւստրիական զօրքերի ձեռքով Նոր-Բաղարի շրջանի գրաւելը:

ԲԵՐԼԻՆ, 9 մայիսի: Իտալական թագաւոր Ումբերտո և թագաժառանգը այսօր այստեղ հասան. նրանց դիմաւորեցին կայսրը, բոլոր պըրինցիները, պետական կանցլերը, բոլոր մինիստրները և գեներալները: Քաղաքի զարդարված փողոցներում խռովված էր մեծ բազմութիւն, որը ողջունում էր միապետին:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 10 մայիսի: «Гражданинъ» լրագրիչը հաղորդում է, որ երկէ թագաժառանգ 85-տարեկիցը առաջին անգամ զնաց պետական խորհուրդը, և խորհրդի նախագահի ողջուն ընդունելուց յետոյ, նստեց իր տեղը: «Новости» լրագրիչը հաղորդում է, որ մտադրութիւն կայ առանձնացնել հաղորդակցութեան ճանապարհերի մինիստրութեան խորհրդի տեխնիկական բաժինը վարչական բաժնից: Տեխնիկական բաժնի նախագահ է նշանակվում Կերթէձ, իսկ վարչական բաժնի նախագահ նշանակվում է զենեքաւոր Սերբերիակով: Երկաթուղիական խորհուրդում կը նախագահէ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրի օգնական Ելըէյնով: Բացի դրանից տէխնիկական բաժինը կը վերանորոգվի և կը լրացվի նոր անդամներով թէ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութիւնից և թէ ուրիշ վարչութիւններից:

Իմբազիր-հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐՄՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

ՊՐՈՎԻԶՈՐ Ա. ՇՏԵԽԵՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ
ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՑԱԻԻ ԵՒ ՓՁԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՈՒԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴԵՎ ԿԱԹԻՆԵՐ 50 ԿՈՎ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՂԱՎԱՆ ԿՕՎԱՑԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՈՎ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՂԱՎԱՆ ԱՏԱՄՆԱՑԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՈՎ.

ԳԼԻՄԱՌՈՐ ՊԱՀԵՍ.

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Կողմանան ղեղավաճառատան, և պ. պ. Շահ-պարոնեանցի, Սակկէրի, Սէնչի-կովալու և Ազուրովի ղեղավաճառում: ԲԱԳՈՒԻ մէջ, Բէկկէրի մօտ, ԲՈՒԹԱՑԻՍՈՒՄ՝ Կօկօշկի մօտ, ՍՏԱՎՐՈՊՈՒՈՒՄ, ԲՐՈՒՆՈՎԿԸ մօտ և ԵԿԱՆԵՐԻՆՕՎԱՐՈՒՄ:

ЗУБНЫЯ КАПЛИ: КОР. 50 К.
ЗУБНОЙ ПОРОШОК: КОР. 30 К.
ЗУБНОЙ ЭЛИКСИРЪ: ФЛ. 80 К.
А. ШТЕХЕРЪ

Կիրակի, մայիսի 14-ին, նախին Արծրունու թատրոնում ԹԱՏՐՈՆԱՍԵՐՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵՆ «ԳԱՐՐՆԱՊԵՏ» (Le maitre des forges) ժօրժ Օնէի, թարգ. Ս. Արծրունու: Մանակցում են՝ տա. Ս. Քայանթարեան, Կ. Եւանզուրեան, Հ. Աւթանդի-լեան, օր. օր. Ե. Նազարբէգեան, Ս. Սափարեան, Ս. Միլիք-Ասիլեան, և պ. պ. Մամիկո-նեան, Ալլապերդեան, Տիգրանեան, Մանդինեան, Միլիք-Արամեան, Միլիք-ԱլաՏվերդեան, Թարխանեան, Օրբելի:

Ցումակները ծախվում են թատրոնի կասայում 1—2

Յ. ՍՈՒՉԱՆԱՃԵԱՆԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

(Թիֆլիսի Աւստրական բանկի տակ)
Վաճառվում է պատահմամբ մի ՐՕՅԱԼ 325 բուրջով և մի ամերիկական ՖՕՐՏՊԻԱՆՕ 225 բուրջով: Նոյն տեղ մեծ քանակութեամբ ստացված են նոտաներ Ռուսաստանի և Եւրոպայի երևելի հրատարակիչներից: Օտարաբաղաքացիների պատուէրները ճշդութեամբ են կատարվում: 1—3

Ա Ր Ա Ք Ս

ՊԱՏԿԵՐԱԶՈՒՄԻ ՀԱՆԳՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՒԲԸ ՇՔԵՂ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ 15 ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻՑ ԵՒ 12 ԳԵՂԵՑԻՊ ԵԿԱՐՆԵՐՈՎ ԿՈՂԱՐԿՎԻ ԲԱՃԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ ՄԱՅԻՍԻ 20-ԻՆ: ՈՒՇԱՆԱԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌԸ ԳՐԲՈՒՄ:

Բովանդակութիւնն է. հասարակական խնդիրները Բանաստեղծութիւնները: Տեղագրութիւն. Եւրոպիա. — Հռոմիւլայ. — Մարաշ. — Հաճնոյ լեզուն. — Այնթապի հին սովորութիւններ. նախապաշարմունք. — Կիլիկիոյ ժողովրդական աղօթքներ. — Կենսագրութիւններ. Կարապետ վարդապետ Շահնազարեանց. — Խելօք Կարապետ. — Նիկողայոս Լալիսկոյոս. — Քերովբէ Պատկանեան. — Գարբիէլ քահանայ Պատկանեան: — Բանասիրական. Թատրոնական յիշողութիւններ. — Հայոց մեծ գաղթականութիւնը ժր դարում: Մատենագրական. Ասեա նորավէպը ամբողջ: — Մատենախօսութիւն. Ռուսահայ բառարան. — Քրիստոնեայ Հայաստան և սրա գրականութիւնը Արարատեան լեռներում: — Աղգային յիշատակարան: Այլ և այլք: Պատկերներ. Կարապետ վարդապետ Շահնազարեանց. — Խելօք Կարապետ. — Նիկողայոս Լալիսկոյոս. — Քերովբէ Պատկանեան. — Գարբիէլ քահանայ Պատկանեան. — Հայկական վաղեմի պատկեր սուրբ Աստուածածին. — Երկը խմբի Մշի հայկական տիպերից. երկուսը աղջիկներ, մէկը տղաք: Նկարներ. Սուրբ Էջմիածնի վանքը. — Եւրոպիոյ տեսարանը. — Հայոց առաջին եկեղեցին Լեհաստանում:
«Արաքսի» բաժանորդագիրն է, ինչպէս առաջ, 3 բուրջի. Իւրաքանչիւր վերքը արժէ 1 Ր. 50 կօպէկ: Անցեալ տարվայ գրքերը սպառված են: Ցանկացողները դիմելու են միայն Պետերբուրգ այս հասցեով. Петербургъ, Симеоны Гуламирашчу. 1—1

Շուտով սպազրութեան կը յանձնվի

Ս Ր Ի Ն Գ Ի

ԲԱՆԱՍՏԵՂ ԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Մի հատորը, որ բաղկացած կը լինի 150—200 երեսից. գիրքը կը տպվի մաքուր և շքեղ թղթի վրա: Սկզբից ստորագրողների համար գիրը 50 կօպէկ է: Ցանկացողները կարող են դիմել այս հասցեով. Шуаверы (Тиф. губ.) Аршаку Меграбянъ. 3—3

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԻՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Կուկիա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ե Ր Ը

ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆ—10—11 ժ. վիրաբուժական, (և ատամնաբուժ), սիֆիլիսի և աչքի ց. բացի կիրակի:
ԲՈՒԳՎՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—11 1/2—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ԲԵՆԿԻԵՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի ց. և սիֆիլիսի:
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրաթ և վիրակալի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիրակի:
ԵՐԵՎՈՆԵՐԸ
ԳԱԴՈՄՍԿԻ—5—6 1/2 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5 1/2—6 1/2 ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էկկորոտերապիա):
ԲԵՆԿԻԵՎՍԿԻ—6 1/2—7 1/2 ժամ.
Հիւանդանոցում է մահկաբարձուհի Մօզեր և Երևանցիան:
Վճար—50 կ. Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆ

Լոյս տեսաւ
Տ Ի Գ Օ
ՂԱԼԻ ԱԳԱԹՆԵՐԱՆ
պատկերներ
ՃՈՊԱՏԵՑ ԲՈՒԱԴ ԿՑԻԻ
(Շուշու-Ղալի բարբառով)
Գիրն է 1 Ր.
ձանապարհածախսով 1 Ր. 20 կ.
Փառակազմ 2 Ր.
Գիմել «Ա.Բ.Ի.Բ.Ի» վաճառանոցը:
6—6

Въ редакціи газеты „МШАКЪ“ продаются слѣдующія брошюры: 1) „Экономич. Положеніе Турецкихъ Армянь“, публич. лекція Д—ра Г. Арпруни, перев. съ арм. А. Аравелянца. Цѣна 25 к. 2) Die Oekonomische Lage der Armenier in der Türkei, ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von A. Amiranjanjanz. Preis 25 k. 3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien, ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amiranjanjanz. Preis 20 kop. Иногородные, желающіе получить брошюры, благоволят присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру. Адресъ. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“, или Tiflis, Redaction „Mschak“. (б)